

Fizyka jądra atomowego i cząstek elementarnych

Dla V sem Inżynieria biomedyczna, Fizyka w medycynie

WYKŁAD:

1. Wprowadzenie do problemów jądra i cząstek elementarnych.

Historia odkryć. stałe fizyczne, atomowa struktura materii. atom, rozmiar atomu, ładunek i masy cząstek elementarnych, teorie oddziaływań cząstek elementarnych,

2. Dualizm korpuskularno-falowy.

Promieniowanie termiczne, foton, rozkład Plancka, opis statystyczny cząstek, funkcje rozkładu, rozkłady Boltzmana, Fermiego Diraca i Bosego–Eisteina, zjawisko fotoelektryczne, zjawisko Comptona, anihilacja fotonu i kreacja par elektron-pozyton, fale materii, hipoteza de Broglie'a, doświadczenie Davissona i Germera, warunek Bragga, oddziaływanie promieniowania z materią.

3. Charakterystyka promieniowania rentgenowskiego

Wytwarzanie promieniowania, promieniowanie charakterystyczne, promieniowanie hamowania, serie widmowe, prawo Moseleya, absorpcja promieniowania rentgenowskiego.

4. Własności jader atomowych

Przechodzenie cząstek α przez materię, wzór Rutheforda, rozmiar jądra, gęstość materii jądrowej, energia wiązania, stabilność, jadra superciężkie, pomiar masy jąder, spektrometry, modele jądrowe, model kroplowy, siły jądrowe, zasada nieoznaczoności Heisenberga, promieniotwórczość, rozpad alfa (α), beta (β) i gamma (γ), przejście cząstki przez barierę potencjału, tunelowanie, prawo Geigera-Nuttala, średni czas życia, równowaga promieniotwórcza, zjawisko Mössbauera.

5. Reakcja jądrowe.

Podstawowe reakcje jądrowe, sztuczna promieniotwórczość, przekrój czynny, zasady zachowania w reakcjach jądrowych, energia jądrowa.

6. Akceleratory cząstek

Akceleratory elektrostatyczne, tandemy, akceleratory liniowe, cyklotron, synchrotron.

7. Detekcja promieniowania jądrowego

Detektory cząstek i promieniowania wysokoenergetycznego, detektory jonizacyjne, liczniki Geigera-Müllera, liczniki Czerenkowa, liczniki scyntylacyjne, detektory półprzewodnikowe, złożone systemy detekcyjne.

8. Energetyka jądrowa

Reakcje rozszczepienia i syntezy, reaktory jądrowe, bomba atomowa, reakcje termonuklearne, kontrolowana synteza termojądrowa.

9. Zastosowania fizyki jądrowej w medycynie.

Magnetyczny rezonans jądrowy, scyntygrafia, tomografia pozytonowa, terapia izotopowa, krzywa Bragga, zastosowania izotopów w medycynie, geologii, archeologii i w innych dziedzinach.

10. Detekcja i dozymetria promieniowania jądrowego.

Oddziaływanie promieniowania jądrowego z organizmem żywym, dawka ekspozycyjna, dawka letalna, toksyczność pierwiastków promieniotwórczych.

11. Pochodzenie pierwiastków

ĆWICZENIA:

1. Elementy mechaniki relatywistycznej i mechaniki kwantowej (energia i pęd cząstek, fale de Broglie'a, zasada nieoznaczoności, lampa rtg).
2. Oddziaływanie promieniowania z materia (współczynnik liniowy i masowy, grubość połówkowa, zasięg cząstek w materiale, zjawiska charakterystyczne dla promieniowania gamma - efekt Comptona, fotoelektryczny, tworzenie par).
3. Budowa i własności jądra atomowego, energia wiązania na nukleon, energia fuzji lub rozszczepienia jąder.
4. Promieniotwórczość naturalna (prawo rozpadu, aktywność, średni czas życia i czas połowicznego zaniku).
5. Reakcje jądrowe, zasady zachowania w reakcjach, przekrój czynny, wydajność reakcji, aktywacja próbki w strumieniu neutronów, rozszczepianie jąder.
6. Spektrometria cząstek naładowanych, akceleratory, elementy dozymetrii.